

Lysande om det mest dunkla

Goda pedagoger växer inte på träd. Eller gör de det, samman med läsefrukter? Kanske gör åtminstone goda filosofer det, fikande efter Kunskapens frukt? Det är inte logiskt uteslutet. Alltså finns en möjlig värld där pedagoger och filosofer växer på träd – när dessa är goda nog att gå till roten av saker och ting. Varför skulle inte den världen vara vår aktuella?

Denna tanke kan fresta när man läser en fruktansvärt bra bok av filosofen Lars Bergström. Av frukten känner man ju trädet, som det heter. Bergström får i varje fall tankarna att treva i rymden och grenar ut sig åt nya, förbluffande håll. Det är omöjligt att inte själv börja skjuta hugsnitt i den tankens snårskog man leds genom.

Lars Bergström stammar från Stockholms universitet, där han varit professor i praktisk filosofi. På sextio- och sjuttioalet hade jag förmånen att ha honom som lärare. Detta år fyller han sjuttio, i tanken friare och fräckare än nånsin. För fackkretsar är han internationellt ansedd, fastän föga känd för den bildade allmänheten i landet. Till vardags är han redaktör för *Filosofisk tidskrift*. Hans bok heter *Döden, livet och verkligheten* (Thales, 2004).

I femton lättlästa essäer diskuteras ett antal sk eviga frågor, exempelvis följande: Finns det skäl att vara rädd för döden? Kan vi göra något annat än det vi faktiskt gör? Har människan en själ? Vad består verkligheten av? Vad är människovärde? Finns det självklara sanningar? Finns det absoluta sanningar? Varför finns det någonting snarare än ingenting? Kan vi veta att det finns någonting? I så fall hur? Har livet mening? Det är frågor som få ställer utom barn och filosofer – och idioter, skulle en del tillägga. För att frågorna är eviga tycks tyda på att det varit ett evinnerligt, bevislöst spekulerande, till föga nytta för förnuftiga människor.

Enligt Bergström är dessa frågor ytterst dunkla, men för den skull inte meningslösa eller omöjliga att besvara. Svaren han är ute efter är inte de personligt giltiga, eller de samhällsnyttiga, utan de *sanna*. Hans bok är en

kritisk inventering av de bästa argumenten i klassiskt och samtida tänkande, samtidigt ett destillat av hans liv med filosofi. Det värde boken demonstrerar är intellektets glädje över att förundras, utmanas och aldrig tystas.

För funderande pedagoger, från alla håll matade med färdigtuggade sanningar, kan den här boken bli gudaspisen som stimulerar den tankeväxt som behövs när de ska kunna diskutera livet med barn.

Roger Fjellström

(Pedagogiska magasinet nr 3, 2005)